

Posudek disertační práce

Dr. Martin Rychlík, Antropologie umění: Etnoestetické studie s důrazem na preliterární a mimoevropské kultury

Cílem předložené disertační práce dr. M. Rychlíka bylo systematicky analyzovat některé moderní antropologické pohledy na tradiční umění mimoevropských a preliterárních kultur. Zkoumání umělecké tvorby obyvatel mimoevropských regionů má v západní antropologii velmi dlouhou tradici. Pohledy evropských a amerických antropologů na „divošské“ umění již od okamžiku zrození antropologie jako svébytné vědecké disciplíny hrály významnou úlohu při definování základních problémových okruhů, jimž se věnovala různá odvětví antropologického bádání. Badatelé, kteří se v rámci své specializace zabývali studiem umění „přírodních národů“, výrazným způsobem přispěli nejen k prohloubení našich znalostí o této problematice, nýbrž se současně zasloužili nezanedbatelnou měrou o definování obecných principů, na nichž by mělo spočívat bádání o umělecké tvorbě nezápadních etnik. Z těchto důvodů je třeba ocenit, že si M. Rychlík zvolil jako téma své disertační práce právě výzkum umění mimoevropských a preliterárních kultur.

Práce M. Rychlíka zaujme především komplexním přístupem, který autor k vytyčenému tématu zvolil. Ve své disertační práci autor vhodně a tvůrčím způsobem propojil výsledky svého vlastního studia s evaluací informací, které jsou obsaženy v mimořádně rozsáhlé odborné literatuře, jež z různých zorných úhlů zkoumá uvedené téma. Problematiku výzkumu umělecké tvorby tradičních společností ilustruje autor na třech vhodně vybraných tématech, mezi něž zařadil skalní malby v Evropě i v některých mimoevropských regionech, problematiku vlasových úprav v Africe a tetování v Polynésii. Zvolené tematické okruhy názorně demonstrují, jaké otázky musí při své badatelské praxi zaměřené na výzkum preliterárních a nezápadních společností zodpovídat současní antropologové, jejichž ideové a znalostní vybavení je pevně ukotveno v moderní, technologicky orientované západní civilizaci. Při výzkumu skalních maleb v evropských jeskyních, afrických účesů či polynéských tetování je ideologická výzbroj antropologů permanentně konfrontována s jinakostí, která reflektuje fundamentálně odlišné mentální prostředí, v němž tyto artefakty vznikaly. Autor disertační práce si je velmi dobře vědom mimořádného významu, který v moderní antropologii náleží výzkumu umění jako obecné kategorie, jež reflektuje každodenní interakci člověka s jeho sociálním i environmentálním prostředím.

Závěr: disertační práce dr. M. Rychlíka je bezesporu velmi podnětným a odborně vysoce fundovaným příspěvkem k probíhající diskusi o antropologické definici pojmu „umění“. Autor prokázal značné zaujetí pro zvolené téma, jakož i hlubokou znalost sledované problematiky, a dokáže se velmi dobře orientovat v bohaté odborné literatuře věnované tomuto tématu. Výsledky předložené disertační práce mohou přispět k lepšímu pochopení uvedené problematiky a mohou být cenné pro odborníky, kteří se těmito otázkami zabývají. Podle mého názoru by práce v případě překladu do cizího jazyka mohla být bezesporu mimořádně přínosná také pro mezinárodní badatelskou obec.

Práci doporučuji k obhajobě.

Mgr. Jana Jiroušková, CSc.
Národní muzeum – Náprstkovo muzeum
Betlémské nám. 1
110 00 Praha 1